

मराठी-कन्नड अनुवाद साहित्यातील सांस्कृतिक देवाणघेवाण श्रीपती रायमाने

सहयोगी प्राध्यापक, मराठी विभाग प्रमुख, के. एल. ई. संस्थेचे जी.
आय. बागेवाडी कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, निपाणी.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17260036>

ABSTRACT:

मराठी आणि कन्नड या शेजारील भाषांमध्ये प्राचीन काळापासून सांस्कृतिक व साहित्यिक देवाणघेवाण सुरू आहे. संत साहित्याच्या (उदा. वचनकार आणि संत परंपरा) माध्यमातून भक्ती आणि मानवतेचे तत्त्वज्ञान दोन्हीकडे रुजले. अनुवाद साहित्य हा या दोन संस्कृतींना जोडणारा महत्त्वाचा सेतू ठरला आहे. या अनुवादांमुळे मराठी वाचकांना कन्नड साहित्यातील लोकजीवन, रूढी, परंपरा, आणि स्त्रीस्थितीची जीवनदृष्टी समजली, तर कन्नड वाचकांना मराठी कादंबरी, नाटक, आणि कवितांची ओळख झाली. आधुनिक काळात दलित व ग्रामीण साहित्याच्या अनुवादाने सामाजिक प्रश्नांवर नवीन दृष्टिकोन दिला. सीमाभागातील लोककला (उदा. लावणी, यक्षगान), संगीत, वेशभूषा आणि दैनंदिन जीवनातील मिश्रभाषिक व्यवहार या सांस्कृतिक अनुबंधाची साक्ष देतात. हा अनुबंध केवळ साहित्यिक नसून मानवी ऐक्याचा जिवंत पुरावा आहे, जो सहकार्य आणि आपुलकीने टिकून आहे.

KEYWORDS:

मराठी-कन्नड अनुवाद साहित्य, सांस्कृतिक देवाणघेवाण, संत साहित्य,
सीमाभाग, मानवी ऐक्य.

मराठी आणि कन्नड या दोन शेजारी भाषांमध्ये प्राचीन काळापासून सांस्कृतिक देवाणघेवाण होत आली आहे. संतकाळातील अभंग आणि वचन परंपरेमुळे भक्ती, समाजदर्शन आणि मानवतेचे तत्त्वज्ञान दोन्ही भाषांत रुजले. अनुवाद साहित्यामुळे मराठी वाचकांना कन्नड साहित्याची जीवनदृष्टी समजली, तर कन्नड वाचकांना मराठी कादंबरी, नाटक, कविता यांची ओळख झाली. या देवाणघेवाणीतून लोकजीवन, सण-उत्सव, रूढी, परंपरा, जातीभेद, स्त्रीस्थिती यांसारखे विषय समोर आले.

आधुनिक काळात दलित साहित्य व ग्रामीण साहित्याचे अनुवाद झाले व त्यामुळे सामाजिक प्रश्नांवर नवीन दृष्टिकोन निर्माण झाला. शैक्षणिक संस्था, साहित्य परिषद व अनुवाद प्रकल्प यामुळे ही देवाणघेवाण अधिक बळकट झाली.

कर्नाटक व महाराष्ट्र ही दोन शेजारी राज्ये असून या दोन्ही राज्यांना दीर्घ साहित्यिक व सांस्कृतिक परंपरा आहे. सीमा भागातील लोक मराठी-कन्नड दोन्ही भाषा बोलतात. अनुवाद साहित्यातून केवळ साहित्यच नव्हे तर परंपरा, लोकजीवन, विचारसरणी, तत्त्वज्ञान, धर्म, कला, लग्न, कौटुंबिक जीवन आवश्यक यांची देवाणघेवाण हजारो वर्षांपासून चालू आहे. त्यामुळे अनुवाद साहित्य हे संस्कृतीचे सेतू म्हणून कार्य करते.

त्यांच्यातील भाषिक व सांस्कृतिक संबंध खूप जुने आहेत. दोन्ही भाषांना प्राचीन साहित्यिक परंपरा आहे.

अनुवाद साहित्यातून या दोन संस्कृतींमध्ये विचारांची, तत्त्वज्ञानाची, लोकजीवनाची देवाणघेवाण झाली आहे.

संत साहित्य: वचनकार व संत परंपरा

महात्मा बसवेश्वर, अक्कमहादेवी, अल्लमप्रभू इ. कन्नडमध्ये तर निवृत्ती, ज्ञानदेव, तुकाराम, नामदेव मराठीत या संतवाङ्मयाची देवाणघेवाण झालेली उदाहरणे आहेत.

संस्कृती हा माणसाच्या जीवनाचा अत्यंत महत्त्वाचा घटक आहे. सोप्या भाषेत सांगायचे झाले तर संस्कृती म्हणजे एखाद्या समाजाची जीवनशैली, विचार, श्रद्धा, परंपरा, कला, साहित्य, भाषा, रीतीरिवाज, लोकपरंपरा आणि मूल्यव्यवस्था यांचा एकत्रित आविष्कार. संस्कृती केवळ भौतिक जीवनापुरती मर्यादित नसून मानसिक, सामाजिक आणि आध्यात्मिक आयुष्यालाही स्पर्श करते.

एखाद्या समाजाची ओळख आणि वैशिष्ट्य संस्कृतीतूनच दिसून येते. 'संस्कृती' हा शब्द अनेक अर्थानी वापरला जातो. एक, व्यापक अर्थ जर घेतला तर माणूस जे काही निर्माण करतो, बरं-वाईट सगळं, ते सगळं संस्कृती या शब्दातून समजते. 'माणसा-माणसामध्ये भेद मानू नये', या शब्दानं सूचित होतं. याचा अर्थ, हा जो व्यापक अर्थ आहे, एखादं

उदाहरण असं सांगणारं जे तत्त्वज्ञान असतं, तेही संस्कृतीचा भाग असतं. आणि मानवाला जे जे निसर्गानं दिलं आहे त्या प्रकृतीला त्या मूळच्या अवस्थेला काही अधिकाधिक चांगलं रूप, सुंदर रूप, हितकारक, आरोग्यकारक असे रूप दिलेलं आहे. असं ज्यावेळी घडलेलं असेल त्यावेळेला तिथं ती संस्कृती आहे असं म्हणता येईल.

साहित्य आणि संस्कृतीमधील संबंध:

ऐतिहासिकदृष्ट्या हा भाग सातत्याने मराठा व कन्नड सत्तांच्या प्रभावाखाली राहिला. मराठी व कन्नड या दोन्ही भाषांचा संगम येथे दिसतो. अनेक ठिकाणी लोक मिश्रभाषा वापरतात. मराठी भजन, पोवाडे, कन्नड लोकगीते दोहोंचा प्रभाव आहे. सर्व धर्मीय लोक येथे गुण्यागोविंदाने जगतात. हिंदू धर्मीय बहुसंख्य असून विठ्ठल, महादेव, देवी, लक्ष्मी, हनुमान यांची मंदिरे येथे सर्वत्र आहेत. जत्रा, गणेशोत्सव, दिवाळी, होळी, दसरा हे सर्वत्र साजरे होतात. यात्रांमध्ये मराठी व कन्नड लोक एकत्र सहभागी होतात. काही ठिकाणी वीरशैव लिंगायत परंपरा प्रबळ असलेली दिसून येते. दोन्ही राज्यांच्या संस्कृतीचा संगम सर्व सण साजरे करण्यामध्ये दिसून येतो. लावणी, पोवाडा, भारूड, गोंधळ तर जानपद गीते, डोल्लु कुनिता, जोगुळ हाडु, वचन, यक्षगान ही कन्नड-मराठी गीत दोन्ही संस्कृतीची जोपासना करत असलेले दिसून येते.

भारतीय संस्कृतीचा प्रारंभ कधीचा असे विचारले, तर असे सांगता येईल की, माणसाला माणूसपणाची जेव्हा जाणीव झाली तेव्हाच संस्कृतीचाही उदय झाला. प्राणिसृष्टीतून बाहेर पडून जेव्हा तो मानवी वस्ती तयार करू लागला, तेव्हा समूह म्हणून जगण्यासाठी त्याने काही नियम तयार केले असणार. जगण्याच्या पद्धती निश्चित केल्या असणार किंवा या पद्धती हळूहळू विकसित होत गेल्या असणार. असे जे काही घडले किंवा घडत गेले त्यातूनच संस्कृतीचा उदय होत गेला. त्यामुळे जगभर वेगवेगळ्या संस्कृती अस्तित्वात आल्या. एका प्रकारे संस्कृती म्हणजे माणसासाठी माणसाने माणसाला दाखवलेले माणूसपण होय.

एक मे रोजी महाराष्ट्र दिन साजरा केला जातो. या दिवसाचे महाराष्ट्रीयन लोकांच्या हृदयात एक विशेष स्थान आहे कारण तो पश्चिम भारतीय राज्याची निर्मिती दर्शवितो. भाषिक धर्तीवर मुंबई पुनर्रचना

कायदा लागू झाल्यानंतर १ मे १९६० रोजी महाराष्ट्र राज्य अस्तित्वात आले.

कन्नड आणि मराठी लोकांमध्ये सांस्कृतिक आणि व्यावसायिक दृष्ट्या एक अविभाज्य बंध आहे. येथे हे नमूद करणे आवश्यक आहे की मराठी माणसाने अनेक कन्नड कलाकारांना आश्रय दिला आहे आणि कन्नड माणसांनी मराठी कलाकारांना आश्रय दिला आहे. कन्नड आणि मराठी कलाकारांमध्ये अनेक जवळचे संबंध निर्माण झालेले आहेत.

शेकडो वर्षांचा इतिहास असलेली मराठी भाषा हजारो वर्षांचा इतिहास असलेल्या कन्नड भाषेच्या अंगणात बहरली आहे. मराठी लोक कन्नड लोकांच्या सारखे सण साजरे करतात आणि कन्नड लोकांनी परिधान केलेले पोशाख जसेच्या तसेच सणासुदीला मराठी माणसे घालत असतात, त्यामुळे महाराष्ट्रात कन्नडची मुळे टिकून आहेत तसेच कर्नाटकातही मराठी माणसांची मुळे टिकून आहेत असे म्हणणे चुकीचे ठरणार नाही.

प्राचीन काळापासून केवळ कन्नड-मराठी भाषाच नव्हे तर वांशिकता देखील एका नाळेने जोडल्या गेल्या आहेत. कन्नड आणि मराठी या दोन भाषिक समुदायांकडे साहित्य, संस्कृती, भाषा, इतिहास, जमीन, पाणी, कला, संगीत, समाज, पोशाख, अन्न, आदरातिथ्य, मेळे, उत्सव इत्यादी वेगवेगळ्या दृष्टिकोनातून पाहण्याची गरज नाही. कारण या दोन्ही वंशांचे मूळ एकच आहे. भाषा वेगळ्या होण्यापूर्वी मराठी लोक कन्नड बोलत होते. ऋग्वेदात म्हटले आहे की महाराष्ट्रातील लोक यदु वंशाचे आहेत, तर कन्नडीग तुरुवसु (कदंब) वंशाचे आहेत.

कन्नड-मराठी नाते बंधुभावाचे म्हणून वर्णन केले आहे. हे दोघे पशुपालन व्यवसायात गुंतले होते. म्हणून, या दोघांना हत्ती वंश म्हणून ओळखले जाते. या प्रकरणाच्या संदर्भात, बाळ गंगाधर टिळक म्हणतात की महाराष्ट्र कर्नाटकपेक्षा वेगळा नव्हता आणि दोघांचीही भाषा कन्नड होती. आजही महाराष्ट्रातील बहुतेक गावांची नावे कन्नड मूळची आहेत, असे प्रख्यात विचारवंत राजवाडे म्हणतात.

साहित्यिक आणि सांस्कृतिक अनुबंध

महाराष्ट्राच्या विविध भागात कन्नड भाषिक राहतात. साहित्यिक

आदानप्रदान होत असते. मराठी संतांनी कर्नाटकी भागात कीर्तन, भजन परंपरा जोपासली. कन्नड कवींनी मराठी अभंग, भारूड यांच्या शैली आत्मसात केल्या. मराठी पोवाड्यांचा प्रभाव कन्नड वीरगाथा गीतांवर दिसतो. आधुनिक काळात अनुवाद साहित्यामुळे एकमेकांची श्रेष्ठ साहित्यकृती व्यापक वाचकांपर्यंत पोहोचलेली आहे.

लोककला: मराठीतील लावणी, भारूड, पोवाडा व कन्नडमधील यक्षगान, दशावतार यांच्या प्रभावामुळे सीमाभागात एक अनोखा लोकनाट्य प्रकार दिसतो.

संगीत: भजन-कीर्तन ही परंपरा दोन्ही भाषांत लोकप्रिय.

वेशभूषा व जीवनपद्धती: स्त्रिया नऊवारी साडी तसेच इलकल साडी वापरतात; पुरुषांमध्ये फेटा व लुंगी दोन्ही पोशाख दिसतात.

कोल्हापूर, सांगली, बेळगाव, धारवाड, विजापूर या भागातील लेखकांनी दोन्ही भाषांत साहित्य निर्मिती केलेली आहे. कर्नाटक आणि महाराष्ट्रातील विद्यापीठांत कन्नड-मराठी अभ्यासकांनी संशोधन कार्य केलेले आहे.

नाटक, चित्रपट, दूरदर्शन या माध्यमांतून मराठी-कन्नड कलाकारांनी एकत्र काम करून दोन्ही भाषांतील सामाजिक आणि सांस्कृतिक देवाणघेवाण जिवंत ठेवले आहे.

कन्नड व मराठी साहित्य-संस्कृतीचा अनुबंध हा इतिहास, भाषा, धर्म, समाज आणि कला यांचा संगम आहे. या अनुबंधामुळे दोन्ही संस्कृती समृद्ध, सशक्त व लोकाभिमुख झाल्या आहेत. आजही सीमाभागात राहणारा सामान्य माणूस या दोन संस्कृतींचा वारसा जपत आहे. म्हणूनच हा अनुबंध केवळ साहित्यिक वा सांस्कृतिक नसून मानवी ऐक्याचा जिवंत पुरावा आहे.

“कावेरी, गोदावरी, पासून, कृष्णा, चंद्रभागा, पंचगंगा, लोकगीत म्हणून विचार केला जातो,” कविराजमार्गकारांच्या शब्दांनुसार. कर्नाटकातील कावेरी नदीच्या मुखापासून ते महाराष्ट्रातील गोदावरी नदीच्या मुखापर्यंत, कन्नड राजांनी दुसऱ्या शतकापासून ते तेराव्या शतकापर्यंत तत्कालीन मराठी प्रदेशावर राज्य केले, त्यानंतर मराठ्यांची भरभराट सुरू झाली.

चौदाव्या शतकात विजयनगर राजांनी कन्नड साम्राज्याची स्थापना केली, तर सतराव्या शतकात भोसले राजवंशाने मराठी साम्राज्याची स्थापना केली, म्हणजेच कन्नड साम्राज्याच्या उदयानंतर तीनशे वर्षांनी मराठी साम्राज्याचा उदय झाला. नंतर, भाषिक आधारानेही वेगवेगळे आयाम धारण केले. कन्नड भाषेचे मूळ द्रविड आहे, तर मराठी भाषेचे मूळ आर्य आहे, असे दिसून येते. कन्नड आणि मराठीची भाषिक मुळे वेगळी असली तरी, वांशिक मुळे एकच आहेत. आजही, कन्नड-मराठी भाषिक संपत्ती वाढत आहे आणि दोन्ही भाषिक साहित्यिक आणि सांस्कृतिक कार्यक्रमात उत्साहाने भाग घेत असतात.

मुंबई, हा सात बेटांचा प्रदेश आहे जिथे कन्नड, मिंगुलिगार, सुंगार, बाराकेरा, डोली, अंबिगे आणि गंगा अनुयायी कोळी हे या मराठी टोपणनावानासह राहत होते. तसेच, ब्रिटिश राजवटीत शेतकरी-शेती प्रणाली लागू करणारे सनदी अधिकारी गव्हर्नर सर थॉमस मन्नो यांना मुंबईत दिलेले अभिनंदन पत्र कन्नड भाषेत आहे. इंग्लंडच्या राजधानीत थॅम्स नदीच्या काठावर असलेल्या लंडनच्या संग्रहालयात आजही ते पाहता येते. इथे हे दिसून येते की मराठी वंशाच्या लोकांनी कन्नड भाषेत आणि कन्नड वंशाच्या लोकांनी मराठी भाषेत काम करून हे नाते आकाशाच्या उंचीवर पोहोचविले आहे.

गेल्या शतकापासून महाराष्ट्रात लावणी आणि तिच्या मूळच्या चाली कोणी टिकवले असतील तर मुख्यतः महार आणि मांग जातीने. एक जुनी म्हणच आहे की,

बामणा घरी लीणं ।

कुळवाड्या घरी दाणं ।

महारा घरी गाणं । पृष्ठ ६३

शिवाजी महाराज हे देखील कन्नड वंशाचे होते. त्यांचे मूळ गाव गदग जिल्ह्यातील कुर्तुकोटी जवळील बेळट्टी-सोरटूर आहे असे नमूद केलेलं दिसतंय. शिवाजी महाराजांचे साम्राज्य हे लोककल्याणकारी, स्वराज्य आणि राष्ट्राभिमानाचे तेजस्वी उदाहरण आहे.

साहित्य आणि संस्कृतीची देवाणघेवाण

अनुवाद हा आधुनिक काळातील सर्वात महत्त्वाचा सांस्कृतिक पूल

आहे. साहित्य हे समाजाच्या संस्कृतीचा आरसा आहे आणि जागतिकीकरणामुळे अनुवादाचे महत्त्व अधिक वाढले आहे.

अनुवादांमुळे उत्तम साहित्यकृती सर्व भाषिक वाचकांपर्यंत पोहोचतात. यामुळे परंपरा, रूढी, लोकजीवन, कला व जीवनपद्धती एका समाजातून दुसऱ्यात पोहोचतात. स्थानिक लेखकांना परकीय साहित्यामुळे नवीन विचार, शैली व अभिव्यक्तीचे मार्ग मिळतात.

मराठीतील शांता शेळके, वि. स. खांडेकर, पु. ल. देशपांडे इत्यादींच्या साहित्य कृती हिंदी, इंग्रजी व कन्नड भाषेत अनुवादित होऊन लोकप्रिय झाल्या. त्याचप्रमाणे कन्नडमधील शिवराम कारंत, गिरीश कर्नाड, यू. आर. अनंतमूर्ती यांच्या कृती मराठीत उपलब्ध झाल्या. त्यामुळे मराठी-कन्नड वाचकांना एकमेकांच्या संस्कृती जवळून समजल्या.

अनुवादित कादंबऱ्या, कविता, नाटके, लोककला, चित्रपट, डबिंग व उपशीर्षक या सर्व माध्यमांतून संस्कृतींची देवाणघेवाण घडते. विद्यापीठांतही अनुवाद अभ्यासामुळे संशोधन व संवाद वृद्धिंगत झाला आहे.

थोडक्यात, अनुवादांमुळे साहित्याची भाषिक सीमा ओलांडली जाते आणि संस्कृती एकत्र येतात. तो केवळ साहित्यिक प्रक्रिया नसून समाजांना जोडणारा सशक्त सांस्कृतिक पूल आहे.

मराठी वंशाचे पुरंदरदास, जयदेवीताई लिगाडे, द. रा. बेंद्रे यांनी कन्नड भाषा स्वीकारली आणि अनुभव क्षेत्रात व साहित्याच्या क्षेत्रात सतत सेवा केली व कन्नडीग म्हणून राहिले आहे हे आपण पाहू शकतो. तसेच कन्नड शरण सिद्धरामाने सध्याच्या महाराष्ट्रातील सोलापूर येथील महाराष्ट्रांतील शरण कायकामध्ये सहभागी होऊन मराठी लोकांची मने जिंकली, जे १२ व्या शतकात सोनालिंगे म्हणून ओळखले जात असे.

मराठीत अनेक कन्नड शब्दांनी आपले स्थान निर्माण केले आहे. कन्नड शब्द 'गौडा' चे मराठीत 'गवडा' मध्ये रूपांतर झाले आहे, कन्नड शब्द 'पटेल' चे मराठीत 'पाटील' मध्ये रूपांतर झाले आहे, 'अम्मा', 'अव्वा', 'अज्जी' चे 'आई' मध्ये रूपांतर झाले आहे.

कन्नड आणि मराठी भाषेमध्ये एक अविभाज्य सांस्कृतिक संबंध

आहे. मराठी भूमीने अनेक कन्नड कलाकारांना आश्रय दिला आहे, त्याचप्रमाणे कन्नड भूमीने मराठींना आश्रय दिला आहे. बेळगाव, सोलापूर, कोल्हापूर, सातारा, मुंबई, सांगली, मिरज, पुणे, नागपूर, गडिंग्लज इत्यादी भागात कन्नडी आणि मराठी लोक व्यावसायिक व्यवहारात समान प्रमाणात सहभागी असल्याचे आपण पाहू शकतो.

सामाजिक देवाणघेवाण

कन्नड लोक घरी व गावात मिश्रभाषा मराठी-कन्नड वापरतात. बाजारपेठ, व्यवहार, शासकीय कार्यालये, शिक्षण या सर्व ठिकाणी दोन्ही भाषा वापरल्या जातात.

विवाह, जत्रा, भजन, कीर्तन यात मराठी व कन्नड शब्दांचे मिश्रण दिसते. सीमाभागातील लग्नसमारंभ, धार्मिक विधी, जत्रा या सर्व ठिकाणी दोन्ही भाषिक लोक एकत्र सहभागी होतात. कुटुंबव्यवस्था, नातेसंबंध, रूढी यांत साम्य. ग्रामीण भागात मराठी मंगलाष्टकं आणि कन्नड विवाहमंत्र दोन्ही वापरले जातात.

बहुतेकदा मिरज आणि सांगलीसारख्या भागातील रुग्णालयात जातात. मराठी लोक बहुतेक हुबळी, धारवाड आणि बेळगावसारख्या ठिकाणी असलेल्या रुग्णालयात जातात. विशेषतः, दोन भाषांमधील खरेदीमुळे हे बंधन अधिक मजबूत झाले आहे. कर्नाटकातील मुला-मुलींनी मराठी लोकांशी लग्न केले आहे, तर महाराष्ट्रातील मुलींनी कन्नड लोकांशी लग्न केले आहे आणि संबंध प्रस्थापित केले आहेत. विशेषतः दलित साहित्याच्या क्षेत्रात, कन्नड आणि मराठी लेखकांनी आपापल्या कामांद्वारे, जसे की मराठी शरणकुमार लिंबाळे यांच्या 'अक्करमाशी' द्वारे बंधन निर्माण केले आहेत. ते कन्नड 'अक्रम संथान' म्हणून आणि लक्ष्मण गायकवाड यांचे 'उचल्या' आणि कन्नड दलित कवी डॉ. सिद्धलिंगय्या यांचे 'होले मडिगर ಾळ' आणि देवानूर महादेव यांचे 'कुसुमाबळे' हे चारही साहित्यिक कार्य एकत्र पाहिले जाते, तेव्हा कन्नड-मराठी जातीशी संबंधित आणि साहित्याशी संबंधित दृढ संबंध असलेले दिसून येतो.

शेकडो वर्षांचा इतिहास असलेली मराठी भाषा हजारो वर्षांचा इतिहास असलेल्या कन्नड भाषेच्या अंगणात बसली आहे. मराठी लोक कन्नडीगांनी साजरे केलेले सण साजरे करतात.

मराठी लोक कन्नड लोकांसारखेच कपडे आणि पोशाख घालतात, त्यामुळे महाराष्ट्रात कन्नड भाषेचे मूळ टिकून आहे असे म्हणणे चुकीचे ठरणार नाही.

आजकाल, असे दिसून येते की भाषिक, सामाजिक आणि सांस्कृतिक संबंध असलेल्या कन्नड आणि मराठी लोकांमध्ये 'एकमेका सहाय्य करू' असे कार्यक्रम करण्याचा प्रयत्न कन्नड-मराठी भाषिक संबंध दृढ करत आहेत. मराठी-कन्नड लोकांना जगण्याची आणि त्यांच्या बंधातून त्यांचे वेगळेपण दाखवण्याची गरज आहे. आता मराठी भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा मिळाला यासाठी कन्नड साहित्यिकांचेही 'एकमेका सहाय्य करू अवघे धरू सुपंथ' असेच कार्य चालू आहे. हे सहकार्य भाषा बांधवांना एकमेकात प्रेमच निर्माण करणार आहे.

निष्कर्ष

सीमा भागातील जो बहुसंख्य समाज आहे, तो प्रमाण भाषेमध्ये बोलत नसतो. त्याची एक वेगळी बोली असते. कर्नाटक-बेळगाव, आपण खानापूरकडे गेलो तर वेगळी बोली दिसेल, कोल्हापूर-सांगलीकडं वेगळी बोली दिसेल, सांगली-मिरजकडे बोलली जाणारी भाषा वेगळीच दिसेल. निपाणी-राधानगरी (कोकणात) भाषा आणि संस्कृतीचा एक वेगळा प्रकार दिसेल. पुन्हा प्रत्येक ठिकाणी शहरातील भाषा आणि ग्रामीण जीवनातील भाषा ही वेगळी असते. या ग्रामीण भाषेला, बोलीला अनेकदा गावढळ म्हणून, मागासलेल्या लोकांचं बोलणं म्हणून हिणवलं जातं, अपमानित केलं जातं पण या भाषा (आणि) यांची देवाण-घेवाणच भारतीय संस्कृतीची आपापल्या परीने जोपासना करताना दिसते.

कन्नड-मराठी दोन्ही भागांचे संबंध केवळ शेजारधर्मापुरते नाहीत, तर इतिहास, संस्कृती, समाज, अर्थव्यवस्था आणि शिक्षण या सगळ्या क्षेत्रांत घट्ट जोडलेले आहेत. सीमावाद असूनही लोकजीवनात परस्पर संवाद, नातेसंबंध आणि आपुलकीचे व्यवहार आजही गुण्यागोविंदाने कायम आहेत.

संदर्भ ग्रंथः

1. कन्नड-मराठी लोकसाहित्य व लोक संस्कृती - डॉ. शंकर पाटील, २००१
2. बदलते मराठी साहित्य व संस्कृती, संपा. प्रा. विलास रणसुभे. श्रमिक प्रतिष्ठान, कोल्हापूर.
3. मराठी साहित्याचा इतिहास - वि. क. राजवाडे.
4. मराठी-कन्नड साहित्य संबंध - डॉ. यशवंत हाळदनकर.
5. कन्नड-मराठी साहित्य संपर्क - डॉ. बी. वाय. मंगेशीर.
6. साहित्य संतुषी - प्रा. डॉ. श्रीपती रायमाने. सृष्टी प्रकाशन, बेळगाव. २०२२. पृष्ठ क्र. ५७.
7. ग्रामीण वाङ्मयाचा इतिहास - चंद्रकुमार नलगे.
8. महाराष्ट्र-कर्नाटक सांस्कृतिक अनुबंध, संपा. प्रा. डॉ. अ. रा. तोरो. प्रतिमा प्रकाशन, पुणे. २००८. पृष्ठ क्र. ५१.
9. मराठी लोकनाट्य तमाशा - कला आणि साहित्य - नामदेव व्हटकर. अजब पब्लिकेशन, २००९. पृष्ठ ६३.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.